

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.411.001.02.2023

Pani
Katarzyna Weselak

Dyrektor
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Przeworsku
ul. Bernardyńska 1 A
37 - 200 Przeworsk

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

D/23/501 – Realizacja wypłat dodatku węglowego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przeworsku, 37-200 Przeworsk ul. Bernardyńska 1 A (dalej Ośrodek)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pani Katarzyna Weselak – Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przeworsku od 01.12.2022 r. (w okresie od 30.08.2022 r. do 30.11.2022 r. pełniąca obowiązki Dyrektora Ośrodka) (akta kontroli, str. 1-4)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Proces przyznawania dodatku węglowego. 2. Proces wypłaty dodatku węglowego.
Okres objęty kontrolą	Od 12.08.2022 r. do 28.02.2023 r. oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z planowaniem i wykonaniem zadań dotyczących wypłaty dodatku węglowego.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy o <i>Najwyższej Izbie Kontroli</i> ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Wilhelm Dmytrów, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/1/2023 z 04.01.2023 r. (akta kontroli, str. 5)

¹Ustawa z dnia 23.12.1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli* (Dz.U. z 2022 r. poz. 623), dalej ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Gmina zapewniła możliwość składania wniosków o wypłatę dodatku węglowego zarówno w siedzibie jednostki jak i za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej. W celu sprawnej i prawidłowej agregacji i analizy danych zawartych we wnioskach Gmina zakupiła dedykowane do tego celu oprogramowanie, które ułatwiało również obsługę dużej ilości wniosków. W kontroli ustalono, że ww. dodatki przyznawano w sposób prawidłowy, po wcześniejszej weryfikacji w dostępnych bazach danych i w oparciu o fakty znane z urzędu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej prawidłowo i terminowo złożył do wojewody wnioski o środki na wypłatę dodatku węglowego oraz prawidłowo wypłacił wszystkie należne (przyznane) świadczenia. Ośrodek rzetelnie wywiązał się z obowiązków sprawozdawczych.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, postępowania administracyjne dotyczące przyznania (lub odmowy przyznania) dodatku węglowego³ prowadzone były z naruszeniem przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego⁴ (dalej Kpa). Czas załatwienia wniosków o przyznanie dodatku węglowego przekraczał termin jednego miesiąca od daty złożenia wniosku. Poza postępowaniami wszczętymi na wnioski, których wpływ miał miejsce w okresie od 17.08.2022 r. do 20.08.2022 r., w pozostałych przypadkach Ośrodek nie zawiadamiał strony o niezakończonym w terminie, podając przyczyny zwłoki, wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia pognaglenia. Ten sam obowiązek ciążył na Ośrodku również w przypadku zwłoki w załatwieniu sprawy z przyczyn niezależnych od niego. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli wyjaśnienia i poradniki publikowane przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska w zakresie terminów rozpatrywania wniosków mogły być powodem błędnej interpretacji w zakresie ich odpowiedniego stosowania.

OBSZAR

1. Proces przyznawania dodatku węglowego

Opis stanu faktycznego

W Gminie Przeworsk zadania wynikające z ustawy o dodatku węglowym realizował Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Ustalono, że do obsługi świadczeń z zakresu dodatku węglowego w Ośrodku wykorzystywano oprogramowanie ATAR, którego licencja na 2022 r. została zakupiona w dniu 16.08.2022 r. Producent i dostawca oprogramowania przedłużył bezpłatnie obowiązywanie licencji na jego użytkowanie na 2023 rok.

System ten umożliwiał import danych, w tym takich jak dane osobowe, adresowe, liczbę i dane domowników z innych systemów informatycznych dedykowanych do wypłaty dodatku osłonowego, świadczeń rodzinnych i programu Czyste Powietrze.

Oprogramowanie ATAR umożliwiało m.in.:

- a) sporządzenie wniosku o wypłatę dodatku węglowego,
- b) sprawdzenie kompletności danych wniosku,
- c) analizę adresu instalacji źródła ogrzewania pod kątem zgodności z adresem zamieszkania wnioskodawcy,

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ W rozumieniu ustawy z dnia 05.08.2022 r. o dodatku węglowym (Dz.U. z 2023 r., poz. 141).

⁴ Ustawa z dnia 14.06.1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2022 r., poz. 2000).

- d) analizę adresu instalacji źródła ogrzewania pod kątem występowania we nioskach innych wnioskodawców,
- e) dostęp do danych o przyznanej dodatku węglowym,
- f) elektroniczną wysyłkę informacji o przyznaniu dodatku bezpośrednio z poziomu wniosku,
- g) sporządzenie decyzji odmownej wniosku,
- h) sporządzenie decyzji dotyczącej świadczeń nienależnie pobranych,
- i) współpracę z CEEB⁵ i weryfikację wniosku pod kątem złożonej deklaracji,
- j) wprowadzenie informacji o braku deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi lub informacji, że dane z deklaracji nie zgadzają się z podanym składem rodziny.

Dodatkowo program ten umożliwiał:

- a) grupowe zatwierdzanie i doręczanie decyzji (jeżeli strona podała swój adres elektroniczny),
- b) definiowanie użytkowników i nadawanie im praw i haseł,
- c) definiowanie formatów przelewów elektronicznych,
- d) zbiorczą zmianę terminu wypłaty dla większej grupy wniosków (np. w przypadku braku środków w danym terminie).

Ponadto w programie ATAR można było generować m.in. zestawienia:

- a) dodatków węglowych z podziałem na przyznane i wypłacone,
- b) wypłaconych dodatków węglowych za wybrany okres,
- c) upomnień i tytułów wykonawczych,
- d) listy windykacji lub innych potrażeń.

Możliwe było również generowanie dowolnego zestawienia użytkownika na bazie zapytania SQL⁶ przygotowanego przez producenta.

(akta kontroli, str. 6-9)

W Ośrodku postępowania w sprawach dotyczących wypłaty dodatku węglowego prowadziło sześcioro pracowników, na podstawie upoważnień Wójta Gminy Przeworsk, wystawionych m.in. w oparciu o art. 3 ust. 2 ustawy o dodatku węglowym. Odpowiednie upoważnienie posiadała również Dyrektor Ośrodka.

(akta kontroli, str. 10-18)

1. Ośrodek zapewnił możliwość składania wniosków zarówno w wersji papierowej, jak i za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej. W przypadku złożenia wniosku o wypłatę dodatku węglowego za pomocą środków komunikacji elektronicznej, wnioski te były opatrzone kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub podpisem zaufanym, a w przypadkach braku takich podpisów strony były wzywane do usunięcia braków we wniosku.

(akta kontroli, str. 19-84)

2. W terminie do 30.11.2022 r. do Ośrodka złożono 3 514 wniosków, a po tym terminie dwa wnioski, w tym:

- w jednym przypadku, w którym wpływ wniosku nastąpił po 30.11.2022 r., Ośrodek powiadomił stronę, że wniosek pozostawia bez rozpoznania⁷, a

⁵ Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków.

⁶ Ang. Structured Query Language – strukturalny oraz deklaratywny język zapytań. Jest to język dziedziny używany do tworzenia, modyfikowania relacyjnych baz danych oraz do umieszczania i pobierania danych z tych baz.

⁷ Zgodnie z art. 2 ust. 10 ustawy o dodatku węglowym.

- w drugim przypadku, w którym również wpływ wniosku nastąpił po 30.11.2022 r., a jego nadanie w dniu 14.09.2022 r. miało miejsce w placówce pocztowej operatora świadczącego pocztowe usługi powszechne w Anglii, pracownik Ośrodka błędnie uznał, że termin doręczenia został zachowany i w związku z nieprawidłowo wypełnionym wnioskiem, wezwał⁸ wnioskodawcę do jego poprawienia w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania. Wnioskodawca nie zastosował się⁹ do wezwania, co poskutkowało pozostawieniem wniosku bez rozpoznania.

(akta kontroli, str. 85-106, 244-245)

3-4. W roku 2022, rozpatrzono 3 050 wniosków, w tym negatywnie (odmownie) 120. W roku 2023¹⁰, rozpatrzono 39 wniosków, w tym negatywnie (odmownie) 16. Według stanu w dniu 31.01.2023 r., 427 wniosków pozostawiono bez rozpatrzenia wszystkie na podstawie uregulowań przepisów ustawy o dodatku węglowym. W Ośrodku nie wystąpiły przypadki przyznania dodatku węglowego na podstawie decyzji administracyjnej, zarówno w trybie art. 2 ust. 15f ustawy o dodatku węglowym, tj. z urzędu, jak i w trybie art. 2 ust. 3d powyższej ustawy. W Ośrodku nie były wydawane decyzje o uchyleniu przyznanego dodatku węglowego oraz w przedmiocie nienależnie pobranego dodatku węglowego.

(akta kontroli, str. 85, 107-109)

5. We wszystkich rozpatrzonych sprawach, adres wskazany we wnioskach znajdował się w bazie CEEB.

W wyniku analizy 15 spraw (100%) wskazujących na złożenie więcej niż jednego wniosku przez jedną osobę, stwierdzono, że w każdym przypadku:

- dodatek węglowy przyznano osobie w gospodarstwie domowym, w którym głównym źródłem ogrzewania jest kocioł na paliwo stałe, kuchnia węglowa, piec kaflowy, bądź piecokuchnia, zasilane paliwami stałymi, wpisane lub zgłoszone do CEEB do dnia 11.08.2022 r.,
- gdy wniosek o wypłatę dodatku węglowego złożono dla więcej niż jednego gospodarstwa domowego mających ten sam adres miejsca zamieszkania, to dodatek ten wypłacono wnioskodawcy, który złożył wniosek jako pierwszy, a pozostałe wnioski pozostawiono bez rozpatrzenia.

W wyniku analizy 15 spraw (z populacji 272 spraw) wskazujących na złożenie więcej niż jednego wniosku na jedno gospodarstwo lub więcej niż jednego wniosku na jeden adres zamieszkania, stwierdzono, że w każdym przypadku:

- dodatek węglowy przyznano osobie w gospodarstwie domowym, w którym głównym źródłem ogrzewania jest kocioł na paliwo stałe, kuchnia węglowa, piec kaflowy, bądź piecokuchnia, zasilane paliwami stałymi, wpisane lub zgłoszone do CEEB do dnia 11.08.2022 r.,
- gdy wniosek o wypłatę dodatku węglowego dla gospodarstwa domowego wieloosobowego złożyła więcej niż jedna osoba, dodatek ten przyznano wnioskodawcy, który złożył taki wniosek jako pierwszy.

(akta kontroli, str. 110-135)

⁸ Tj. w trybie przewidzianym w art. 24a ust. 1 ustawy z dnia 28.11.2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z roku 2022, poz. 615). Pismo nadano przesyłką poleconą za potwierdzeniem odbioru, w Urzędzie Pocztowym w Przeworsku w dniu 10.01.2023 r.

⁹ Pismo zwrócono nadawcy (Ośrodkowi) w dniu 30.01.2023 r., z adnotacją pocztową: „Zwrot – nie podjęto w terminie”.

¹⁰ Stan w dniu 31.01.2023 r.

W wyniku analizy 30 spraw (z populacji 2 930 wypłat dodatku węglowego dokonanych w 2022 r.), stwierdzono, że:

- termin rozpatrywania wszystkich 30 spraw przekraczał jeden miesiąc (wynosił od 33 do 57 dni),
- w przypadku 28 rozpatrywanych spraw nie udokumentowano przeprowadzenia weryfikacji, o której mowa w art. 2 ust. 15a ustawy o dodatku węglowym,
- w przypadku 26 rozpatrywanych spraw nie zawiadomiono strony o niezalądzeniu sprawy w terminie (art. 36 Kpa).

W wyniku analizy 10 spraw (z populacji 127), w których wydano decyzję odmowną, stwierdzono m.in., że:

- termin rozpatrywania dziewięciu spraw przekraczał jeden miesiąc (wynosił od 56 do 92 dni),
- w przypadku ośmiu rozpatrywanych spraw nie udokumentowano przeprowadzenia weryfikacji, o której mowa w art. 2 ust. 15a ustawy o dodatku węglowym,
- w przypadku ośmiu rozpatrywanych spraw nie zawiadomiono strony o niezalądzeniu sprawy w terminie (art. 36 Kpa).

Dyrektor Ośrodka odnosząc się do powyższych 36 przypadków rozpatrywanych spraw, w których nie udokumentowano weryfikacji, o której mowa w art. 2 ust. 15a ustawy o dodatku węglowym, wyjaśniła m.in., że *weryfikacje o których mowa w art. 2 ust. 15a ustawy były przeprowadzane w każdym rozpatrywanym postępowaniu dotyczącym dodatku węglowego. Były realizowane w formie ustnej oraz były przeprowadzane we wszystkich dostępnych bazach/rejestrach elektronicznych. Z uwagi na mnogość rozpatrywanych spraw i małą jednostkę czasu przeznaczoną dla pojedynczej sprawy organ miał ograniczone możliwości w zakresie dokumentowania wyników takich weryfikacji. Dokumentowanie sprowadzało się do przypadków, w których ustalony stan faktyczny budził wątpliwości co do przyznania dodatku.*

(akta kontroli, str. 136-195)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy o dodatku węglowym w sprawach w niej nieuregulowanych stosuje się przepisy Kpa. Zgodnie z art. 35 § 1 i 3 Kpa organy administracji publicznej obowiązane są załatwiać sprawy bez zbędnej zwłoki, załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej - nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania.

Do terminów załatwiania spraw administracyjnych nie wlicza się terminów przewidzianych w przepisach prawa dla dokonania określonych czynności, okresów zawieszenia postępowania, okresu trwania mediacji oraz okresów opóźnień spowodowanych z winy strony albo przyczyn niezależnych od organu (art. 35 § 5 Kpa).

W kontroli ustalono, że okres załatwienia (rozpatrzenia) 39 spraw (z badanych 40 spraw) przekraczał okres jednego miesiąca i wynosił od 33 do 92 dni od daty złożenia wniosku.

Odnosząc się do powyższego Dyrektor Ośrodka podała m.in., że przekroczenie terminu 1 miesiąca na załatwienie spraw spowodowane było zmianą ustawy o dodatku węglowym (która weszła w życie 20 września 2022 r.), gdzie na podstawie art. 50 i 52 ustawy z dnia 15.09.2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw¹¹, zgodnie z przyjętą regulacją termin na rozpatrzenie wniosków został wydłużony do dwóch miesięcy, również uległ zmianie zapis dotyczący gospodarstwa domowego, co ograniczyło krąg podmiotów uprawnionych do otrzymania świadczenia, a do postępowań w sprawie wypłaty dodatku węglowego wszczętych i nie zakończonych przed dniem wejścia w życie znowelizowanej ustawy (tj. przed 20.09.2022 r.) stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym znowelizowaną ustawą¹². (...) W dniu 31.08.2022 r. na posiedzeniu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, Pani Anna Łukaszewska-Trzeciakowska – Wiceminister Klimatu i Środowiska (dalej Wiceminister) zaapelowała do samorządów o wstrzymanie się z rozpatrywaniem wniosków do czasu wejścia w życie nowych przepisów. W wypowiedzi swojej Wiceminister podała wprost: „bardzo byśmy apelowali do samorządów, aby do tego czasu z rozpatrywaniem tych wniosków o dodatek węglowy się jeszcze wstrzymać. Mamy zaplanowane wydłużenie czasu na rozpatrywanie wniosków, tak abyście Państwo mieli większy komfort. I dlatego w przepisach przejściowych chcemy wydłużyć ten okres rozpatrywania do dwóch miesięcy. I do tego czasu apelujemy, aby tych wniosków nie rozpatrywać abyśmy wszyscy mieli większy komfort, ale też żeby nie było wątpliwości jak rozstrzygnąć te dodatki węglowe¹³” – (wypowiedź oryginalna). Z wypowiedzi Wiceminister należało wnosić, że „wydłużenie okresu rozpatrywania do dwóch miesięcy” oznacza utożsamienie formalnego „okresu wypłaty” z „okresem rozpatrywania wniosku”. Wystąpienie Wiceminister zostało odebrane (przyjęte) jako wskazówka określająca sposób prawidłowego działania, wiążąca wszystkie organy realizujące ustawę o dodatku węglowym. W nawiązaniu do tego w zaktualizowanym na dzień 23.09.2022 r. „Poradniku dla samorządów”, otrzymanym przez Ośrodek od Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska w dniu 30.09.2022 r., na str. 10 – 11, odniesiono się do czasu trwania tych postępowań w przypadkach przyznających stronom świadczenie. Wyraźnie tutaj utożsamiono pojęcie „postępowania niezakończonego” z przypadkiem postępowania, w którym „nie dokonano wypłaty środków dla wnioskodawcy”. W myśl tego zapisu w przypadku postępowania z rozstrzygnięciem przyznającym świadczenie okres jego trwania mierzony jest od terminu złożenia wniosku do chwili wypłaty świadczenia. Odstępstwem od tego będą postępowania zakończone odmową przyznania świadczenia, co do których brak jest odniesienia w omawianym Poradniku w kontekście okresu ich trwania. Z faktem tym można wiązać fakt, że realizacja wniosku Ośrodka o przyznanie środków finansowych z dnia 31.08.2022 r. została wstrzymana bez podania przyczyn. Pierwszą transzę na cel tego zadania, wojewoda przekazał w dniu 26.09.2022 r., (tj. po dacie pierwszej nowelizacji ustawy), gdzie wniosek Ośrodka z dnia 20.09.2022 r. został sporządzony w odpowiedzi na żądanie wojewody w tej sprawie z dnia 19.09.2022 r. Łącznie do GOPS-u wpłynęło 3516 wniosków, które były rozpatrywane przez pięciu pracowników, z czego na jednego pracownika przypadało około 690 spraw.

¹¹ Dz.U. z 2022 r., poz. 1967 ze zm.

¹² Stanowisko takie również wyraziła Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 19.09.2022 r.

¹³ (<https://samorząd.pap.pl/kategoria/aktualności/gminy-dostana-wiecej-czasu-na-rozpatrzenie-wniosku-o-dodatek-weglowy>)

Apel Wiceminister z 31.08.2022 r. wstrzymujący tok postępowań, spowodowany oczekiwaniem na uszczelnienie systemu przyznawania dodatku węglowego spowodował kumulację spraw niezłatwionych na przełomie września/października. Były to postępowania wszczęte na podstawie wniosków przyjętych w miesiącach sierpnia (wpływ 2 479 wniosków) i września (wpływ 733 wnioski), które (zgodnie z apelem Wiceminister) oczekiwały na „uszczelnienie systemu”.

(akta kontroli, str. 136-195)

2. Zgodnie z art. 36 Kpa o każdym przypadku niezłatwienia sprawy w terminie organ administracji publicznej jest obowiązany zawiadomić strony, podając przyczyny zwłoki, wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia.

Ustalono, że w 34 przypadkach niezłatwienia sprawy w terminie (z badanych 40 spraw) nie zawiadomiono stron, z podaniem przyczyny zwłoki, wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy oraz pouczeniem o prawie do wniesienia ponaglenia (art. 36 Kpa).

Wyjaśniając powyższą kwestię, Dyrektor Ośrodka podała, m.in., że zawiadamianie stron o niezłatwieniu spraw w terminie (w trybie art. 36 Kpa) było wysyłane za zwrotnym poświadczeniem odbioru do wszystkich wnioskodawców, którzy złożyli wnioski o dodatek węglowy w okresie od 17.08.2022 r. do 20.08.2022 r., co wynikało z obowiązującego w tamtym czasie stanu prawnego, określającego wypłatę tego świadczenia „w terminie do miesiąca” od dnia złożenia wniosku o jego wypłatę. Zmiana stanu prawnego, która nastąpiła w dniu 20.09.2022 r., wydłużyła okres wypłaty tego świadczenia „do dwóch miesięcy”, co według rozumienia Ośrodka wydłużyło okres załatwiania tych spraw do dwóch miesięcy i tym samym zwolniło z obowiązku zawiadamiania stron o przekroczeniu terminu 30 dni na załatwienie sprawy.

(akta kontroli, str. 136-195)

3. Art. 2 ust. 10 ustawy o dodatku węglowym stanowił, że wnioski o wypłatę dodatku węglowego złożone po dniu 30.11.2022 r. pozostawia się bez rozpoznania.

Art. 57 § 5 pkt 2-6 Kpa określał m.in., że termin uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem pismo zostało nadane w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe albo placówce pocztowej operatora świadczącego pocztowe usługi powszechne w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej albo państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, bądź złożone w polskim urzędzie konsularnym.

Ustalono, że w dniu 09.01.2023 r. do Ośrodka wpłynął wniosek o wypłatę dodatku węglowego, nadany w dniu 14.09.2022 r., w placówce pocztowej operatora świadczącego pocztowe usługi powszechne w Anglii, który ze względu na miejsce nadania nie spełniał żadnego z warunków określonych dla zachowania terminu. Ośrodek nie pozostawił wniosku bez rozpoznania, tylko podjął czynności (wezwał wnioskodawcę do jego poprawienia) właściwe jak przy doręczeniu z zachowaniem terminu.

Odnosząc się do powyższego, Dyrektor Ośrodka podała m.in., że Ośrodek przeoczył fakt wystąpienia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej, co poskutkowało nieprawidłowym doręczeniem przedmiotowego wniosku.

(akta kontroli, str. 85-106, 244-245)

OCENA CZĄSTKOWA

Ośrodek prawidłowo rozpatrywał wnioski o wypłatę dodatku węglowego, zarówno w przypadkach przyznawania tego świadczenia, jak i w przypadkach wydawania decyzji odmownych, czy też pozostawiania wniosku bez rozpoznania z uwagi na wymóg ustawy. W ocenie NIK, Ośrodek w procesie rozpatrywania tych wniosków naruszał przepisy Kpa, określone w:

- art. 35 i 36, dotyczące m.in. terminu załatwiania spraw administracyjnych oraz obowiązku zawiadomienia strony o każdym przypadku niezakończonych sprawy w terminie, a także
- art. 57 § 5, określającym warunki, jakie są niezbędne dla uznania zachowania terminu.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

2. Proces wypłaty dodatku węglowego

1. Wójt Gminy Przeworsk złożył do wojewody trzy wnioski o przyznanie środków, w dniach: 20.09.2022 r., 06.10.2022 r. oraz 04.11.2022 r., na łączną kwotę 11 823 840 zł, która po korekcie z dnia 15.12.2022 r. wyniosła 9 124 920 zł.

W roku 2022, Ośrodek otrzymał w okresie od 26.09.2022 r. do 20.12.2022 r. – 8 965 800 zł, w siedmiu transzach, gdzie na różnicę pomiędzy kwotami wnioskowanymi a kwotami otrzymanymi w wysokości 159 120 zł (9 124 920 – 8 965 800 zł) złożyły się:

- iloczyn wniosków pozostałych do weryfikacji i wniosków przekazanych do SKO¹⁴, tj. 52 x 3 000 zł = 156 000 zł, oraz
- przysługujące koszty obsługi 2% = 3 120 zł.

W dniu 26.01.2023 r., Ośrodek otrzymał kolejną transzę w wysokości 88 740 zł.

(akta kontroli, str. 196-208)

2-3. Wysokość kwoty wydatkowanej na realizację zadania wypłaty dodatku węglowego wyniosła:

- a) w roku 2022 – 8 965 789,90 zł, w tym:
 - na wypłatę samych świadczeń 8 790 000 zł,
 - na koszty obsługi wypłat dodatków węglowych (2%): 175 789,73 zł
- b) w roku 2023 – 70 378,60 zł, w tym:
 - na wypłatę samych świadczeń 69 000 zł,
 - na koszty obsługi wypłat dodatków węglowych (2%): 1 378,60 zł.

Według stanu na dzień 31.01.2023 r., Ośrodek wypłacił wszystkie należne świadczenia przyznane na podstawie 2 953 pozytywnie rozpatrzonych wnioskach.

(akta kontroli, str. 85, 209-229, 246-251)

4. Art. 2 ust. 8 ustawy regulował, że dodatek węglowy wypłaca się w terminie do dwóch miesięcy od dnia złożenia wniosku o jego wypłatę.

W wyniku analizy 30 wypłat dodatku węglowego dokonanych w 2022 r., stwierdzono, że:

- w 29 przypadkach spraw przyznane dodatki węglowe wypłacono z zachowaniem ustawowego terminu,
- w przypadku sprawy oznaczonej znakiem GOPS.DW.575.2459.2022, termin wypłaty przyznanego świadczenia w formie dodatku węglowego wyniósł 78 dni od dnia złożenia wniosku, co Dyrektor Ośrodka wyjaśniła

¹⁴ Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Przemyślu.

następująco: Termin wypłaty został przekroczony ze względu na brak środków finansowych, pomimo terminowego zapotrzebowania zgłoszonego do urzędu wojewódzkiego w dniu 06.10.2022 r. na kwotę 4 372 740 zł. Na wyżej wymienione zapotrzebowanie wpłynęły kwoty w dwóch transzach, które były wypłacane sukcesywnie według kolejności przyjmowania wniosków. Wypłata przedmiotowego świadczenia nastąpiła 30.11.2022 r., z transzy środków, które wpłynęły 28.11.2022 r.

(akta kontroli, str. 136 -171)

W wyniku badania próby 20 wypłat z dnia 08.11.2022 r. (z wniosków złożonych przed 30.10.2022 r.) oraz próby 20 wypłat z dnia 30.01.2023 r., stwierdzono, że w każdym przypadku wypłaty nastąpiły w terminie do dwóch miesięcy od dnia złożenia wniosku o wypłatę dodatku węglowego.

(akta kontroli, str. 230-243)

W wyniku analizy 15 spraw wskazujących na złożenie więcej niż jednego wniosku przez jedną osobę oraz 15 spraw wskazujących na złożenie więcej niż jednego wniosku na jedno gospodarstwo lub więcej niż jednego wniosku na jeden adres zamieszkania, stwierdzono, że w każdym przypadku przyznane dodatki węglowe wypłacono z zachowaniem ustawowego terminu.

(akta kontroli, str. 110-135)

5. Ośrodek przesłał do Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie, sprawozdania końcowe środków otrzymanych na realizację wypłat dodatków węglowych w 2022 r. (wydatkowanych do dnia 13.01.2023 r.) i za 2023 r., (wydatkowanych do dnia 28.02.2023 r.). Dane wykazane w sprawozdaniach były zgodne z ewidencją wypłaty świadczeń oraz zapisów na stronie Ma konta 130 dla działu 853, rozdziału 83295, § 3110 dla dodatku węglowego.

(akta kontroli, str. 196-197, 210-214, 219-221, 246-251)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Ośrodka w zakresie realizacji wypłat dodatku węglowego.

III. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 53 ust. 1 pkt. 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:

1. Zapewnienie przestrzegania przepisów dotyczących terminu załatwiania spraw określonych w Kodeksie postępowania administracyjnego.

Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 14 marca 2023 r.

Kontroler
Wilhelm Dmytrów
Główny specjalista kontroli
państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/